

PROTOKOLL

fra

møte i Omsetningsrådet

tirsdag 3. september 2019 kl. 18:40

i

Alta

Møtet ble hevet kl. 20:10.

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug, Ann-Elise Hildebrandt (vara for Anne Berit Aker Hansen), Bjørn-Ole Juul-Hansen, Trine Hasvang Vaag, Marit Haugen, Harald A. Lein deltok via telefon (vara for Anne Jødahl Skuterud), Lars Petter Bartnes, Kjersti Hoff og Kristin Taraldsrud Hoff.
Forfall:	Anne Jødahl Skuterud, Anne Berit Aker Hansen, Sigrid Helland (varamedlem ikke innkalt på grunn av tid/sted)
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Elsebeth Hoel, Jørn Rolfsen, Lise Wirstad Dynna, Anders Leine, Hege Heiberg, Mari Vengnes og Hans Peder Hvide Bang.

Etter sak 093/18 orienterte leder Björg Tørresdal fra en samtale med Landbruks- og matdepartementet, der hun ble informert om innholdet i møtet 28. august mellom avtalepartene, med referanse til Sluttprotokoll fra årets jordbruksforhandlinger pkt. 6.9. På grunnlag av elementer som kom fram i denne orienteringen, besluttet Omsetningsrådet å utsette møtet berammet til 12. september 2019.

Saksliste

091/19	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
092/19	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
093/19	Spesialmarkeder - nytt forslag for Prisnedskrivning for salg til spesialmarkeder.....	6

Saksnr.: 091/19	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.09.2019	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 19/34834-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter var sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer.
Dokumentene var også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 092/19	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.09.2019	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 19/34834-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling

Vedtak

Protokollen fra møtet 20. august 2019 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 093/19	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.09.2019	Tittel: Spesialmarkeder - nytt forslag for Prisnedskrivning for salg til spesialmarkeder	Saksnr.: 19/23278-2

Beskrivelse

I sak 64/19 20. mai 2019 vedtok Omsetningsrådet justeringer i ordningene for prisnedskrivning til spesialmarkeder av melkeprodukter, egg og kjøtt. Under gjennomgang av sak 88/19 i møtet den 20. august 2019 – Høring av Omsetningsrådets regelverk – kom det fram en del innspill som medførte at Omsetningsrådet ønsker en ny vurdering av deler av vedtaket som omhandlet ordningen for kjøtt. Disse var bl.a. basert på notat fra Nortura av 14. august 2019, som ble sendt ut til rådet før møtet. Omsetningsrådet bad om en ny versjon av regelverket basert på diskusjonen i møtet og at ordningen fikk sin egen, sektorovergripende forskrift.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg:

Notat av 14. august 2019 fra Nortura om spesialmarkeder.

Forslag til vedtak

Nytt utkast til regelverk for ordningen prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder ble diskutert. Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet innarbeide nytt utkast med de innspillene som ble gitt i rådets møtet i det videre arbeidet med utkast til regelverksendringer og tilhørende høringsnotat.

Møtebehandling

I møtet ble det reist en del spørsmål som Omsetningsrådet ønsket vurdert. Det ble derfor enighet om å utsette saken til disse spørsmålene er vurdert av sekretariatet.

Vedtak

Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet legge fram saken på nytt der de spørsmål som kom fram i møtet er vurdert.

Spesialmarkeder - nytt forslag for Prisnedskrivning for salg til spesialmarkeder

Bakgrunn

I sak 64/19 20. mai 2019 vedtok Omsetningsrådet justeringer i ordningene for prisnedskrivning til spesialmarkeder av melkeprodukter, egg og kjøtt. Under gjennomgang av sak 88/19 i møtet den 20. august 2019 – Høring av Omsetningsrådets regelverk – kom det fram en del innspill som medførte at Omsetningsrådet ønsker en ny vurdering av deler av vedtaket som omhandlet kjøtt. Disse var bl.a. basert på notat fra Nortura av 14. august 2019, som ble sendt ut til rådet før møtet. Omsetningsrådet bad om en ny versjon av regelverket basert på diskusjonen i møtet og at ordningen fikk sin egen, sektorovergripende forskrift.

Nærmere om vedtak i sak 64/19 av 20. mai 2019

Vedtaket lød som følger: «Ordningene for prisnedskrivning av melkeprodukter, egg og kjøtt ved leveranser til spesialmarkeder videreføres, og regelverket utformes i tråd med saksinnstillingen. Landbruksdirektoratet overtar administrasjonen av ordningen. Ordningen evalueres etter 3 – 5 år.»

“I tråd med innstilling” innebærer at ordningene som per i dag er fastsatt i hver sin retningslinje, skal forskriftsfestes i en sektorovergripende forskrift. Videre er det noen materielle endringer i vareomfang, grunnvilkår og flytting av ansvaret for forvaltning fra markedsregulator til Omsetningsrådet/Landbruksdirektoratet.

For kjøtt ble det vedtatt flere materielle endringer. Arbeidsgruppe kjøtt og egg hadde foreslått en relativt komplisert ordning hvor markedsregulator skulle stå for forvaltningen bortsatt fra kontrollen og selve utbetalingene. Dette ble avvist av Omsetningsrådet, blant annet fordi det var en ordning som krevde relativt mye koordinering aktørene imellom, og fordi man var i tvil om måloppnåelsen. I stedet vedtok rådet en ordningen som i grove trekk vil være åpen for flere enn markedsregulator, med forhåndsfastsatte satser basert på forslag fra markedsregulator og hvor administreringen vil ivaretas av Omsetningsrådet/Landbruksdirektoratet.

Dagens ordninger for spesialmarkeder

Melk

Salg av melkeprodukter til spesialmarkeder er i dag hjemlet i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter § 4-6. I melkesektoren omfattes følgende varegrupper: yoghurt, smør, ost og smelteost. Tiltaket er åpent for alle aktører i prisutjevningsordningen for melk. Per i dag forvaltes tiltaket av markedsregulator.

I praksis skjer salget av meieriprodukter til spesialmarkeder gjennom leverandører, som i stor grad er skipshandlere, samt noe direktesalg til et ferjeselskap. Meieriselskapene selger til skipshandlerne, og skipshandlerne søker deretter til Tine SA om refusjon etter de satser Omsetningsrådet har vedtatt. Tine SA utbetaler refusjonsbeløpet til skipshandlerne på bakgrunn av rapportering samt revisorattest. I neste omgang søker Tine til Omsetningsrådet for å få refusjon for sine utlegg innenfor dette tiltaket. Landbruksdirektoratet utbetaler refusjonsbeløp til Tine, etter delegert myndighet fra Omsetningsrådet.

Kjøtt

Dagens ordning for kjøtt er hjemlet i retningslinjene for markedsregulering av kjøtt § 3-3. Det er underforstått at det er varer spesifisert i § 5, dvs. reguleringsvarene, som omfattes av tiltaket.

Ordningen er åpen kun for markedsregulator. Ordningen forvaltes av markedsregulator,

som søker Omsetningsrådet om refusjon av differansen mellom varens engrospris eller internpris og oppnådd salgspris. Markedsregulator skal søke etterskuddsvis, og søknaden skal behandles av Omsetningsrådet. I praksis er det ordningen ikke vært benyttet.

Egg

Dagens ordning for egg og eggprodukter til spesialmarkeder er hjemlet i retningslinjen for markedsregulering av egg §2-3. Selv om det ikke går klart fram av retningslinjene, så er ordningen i praksis åpen for alle. Ordningen administreres av markedsregulator. Skipshandlerne sender revisorbekreftede rapporter og salgsjournal til markedsregulator, eventuelt alle salgspapirer og tolldeklarasjoner. Landbruksdirektoratet utbetaler til Nortura som viderefremidler til skipshandlerne, etter delegert myndighet fra Omsetningsrådet.

Innspill fra Nortura 14. august 2019

I notat til Omsetningsrådet datert 14. august 2019, sendt rådet dagen etter, argumenterer Nortura for at spesialmarkeder for kjøtt bør brukes på samme måte som reguleringseksporten har blitt brukt til nå. Da mener Totalmarked at man får økt salg av kjøtt med fokus på dyreslag med overproduksjon og økt salg av stykningsdeler det er vanskelig å få avsetning av i norsk landbasert marked. Ved å knytte krav om uttak fra reguleringslager ved salg til spesialmarkeder forventer man å få noe av den samme effekten som for ribbetiltaket: man beholder de stykningsdelene det er størst etterspørsel etter i det norske fastlandsmarkedet og selger de mindre etterspurte stykningsdelene i spesialmarkedene. Det er viktig at det kan knyttes vilkår til bruk av spesialmarkeder som sørger for at aktørene også tar ut varer fra reguleringslager.

Nortura skisserer i sitt notat noen konsekvenser av ordningen som ble lagt fram for rådet 20. august 2019, basert på rådets vedtak i mai:

«Dersom spesialmarkeder for kjøtt forvaltes likt som for egg og melk vil det bidra til en generell økning i salget, men ikke nødvendigvis økt uttak fra reglager. Kjøttbransjen vil selge sine varer som er definert i regelverket uavhengig av volum og om de benytter seg varer fra reguleringslager. Dette vil kunne gi mer permanente varestrømmer og øke det totale engrossalget. Spørsmålet er om det er fornuftig å legge opp til et fast produksjonsvolum som i neste omgang må prisnedskrives. Gitt at det i enkelte år ikke er aktuelt for kunder i spesialmarkeder å benytte seg av norske råvarer vil dette volumet tvinges inn i det ordinære markedet på fastlandet. Dette vil kunne medføre en overproduksjonssituasjon.

En slik forvaltning av ordningen vil ligge under formålet til omsetningsloven ved at det fremmer salg men vil ha en begrenset markedsregulerende effekt.»

Nortura skisserer en løsning som har noen justeringer sammenlignet med forslaget som ble lagt fram fra arbeidsgruppen:

- Omsetningsrådet vedtar en gang per år hvilke dyreslag og produkter som skal selges til spesialmarkeder etter anbefaling fra Nortura
- Vedtak i Omsetningsrådet gjøres på et tidlig tidspunkt slikt at aktørene har mulighet til å inngå avtaler med grossister eller kunder i spesialmarkedene
- For forutsigbarhetens bør det vurderes om vedtak bør gjøres for to år om gangen
- Det kan settes vilkår om at aktører som benytter spesialmarkeder må ta fra reguleringslager dersom det blir fryst inn i perioden de benytter seg av spesialmarkeder

En slik tilnærming vil ifølge Nortura styre leveranser til spesialmarkeder mot dyreslag (og

produkter) hvor det er en «anstrengt markedsbalanse».

Med hensyn til vareomfang, foreslår Nortura å inkludere foredlede produkter, som f.eks. pølser, for å ta unna sorteringer på gris og sau. Tilsvarende foreslås en utvidelse for egg til produkter som omelettmiks.

Innspill i forbindelse med sak 88/19

Under gjennomgangen av utkast til høringsnotat ble forslag til regelverk diskutert med utgangspunkt i Norturas notat av 14. august 2019, som var sendt ut i forkant av møtet. Det ble påpekt at det kun er markedsregulator som har anledning til og ansvar for å iverksette avsetningstiltak, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1. Omsetningsrådet bad om en ny versjon av regelverket basert på diskusjonen i møtet, og at ordningen fikk sin egen, sektorovergripende forskrift.

Landbruksdirektoratets vurdering

I sak 64/19 ble det vedtatt en del endringer for spesialmarkeder som ikke ble diskutert i møtet den 20. august, og som dermed i det videre anses som en premiss for denne vurderingen. Det diskuteres derfor ikke hvorvidt forvaltningen av ordningen skal endres fra vedtaket i sak 64/19, ei heller om forskriften skal gjøres sektorovergripende og det ønskes ikke materielle endringer i det som er vedtatt for melk og egg.

Omsetningslovens formålsparagraf - § 1 – sier at formålet med loven er å fremme omsetningen av jordbruksvarer. En ordning for kjøtt som vedtatt i sak 64/19 anses derfor å være innenfor formålet med Omsetningsloven. Likeledes har man per i dag prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager, samt prisnedskrivning til spesialmarkeder for melkeprodukter som ikke er avsetningstiltak i den snevreste forståelsen av begrepet, men som er med på å gjøre totalmarkedet større. Landbruksdirektoratet oppfatter at Nortura ønsker å gjøre deltakelse i ordningen betinget av uttak av vare fra reguleringslager, og samtidig holde ordningen åpen for andre aktører. Det kan være fornuftig dersom man ikke ønsker å vri konkurransen mellom aktørene sammenlignet med dagens situasjon. Det er Landbruksdirektoratets oppfatning at Omsetningsrådet støttet denne tilnærmingen.

Til forskjell fra melk, hvor produksjonen er kvoteregulert, har man ikke virkemidler til å regulere tilførselen. For egg har man på kort varsel mulighet for å regulere tilførselen med førtidsslaktning og bruk av skilleproduksjon for varig å fjerne produkter fra markedet. Med opphør av reguleringseksport, er det svært redusert med avsetningstiltak som varig fjerne kjøtt fra markedet. Det kan derfor være viktigere for kjøttsektoren å utforme prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder mer som et avsetningstiltak i sin snevreste forståelse av begrepet.

Landbruksdirektoratet ser dermed at det kan være hensiktsmessig å bruke spesialmarkeder som et mer aktivt virkemiddel i markedsreguleringen av kjøtt enn det som ble vedtatt i mai. Et krav om uttak fra reguleringslager må imidlertid utarbeides mer i detalj enn hva som framgår av Norturas forslag. Landbruksdirektoratet mener at et krav om uttak fra reguleringslager bør knyttes til dyreslag. For eksempel, dersom man søker prisnedskrivning for leveranser av skinke til spesialmarkeder, så er det krav om uttak fra reguleringslager av gris.

Landbruksdirektoratet har som sagt ikke gjort endringer i vurderingene med hensyn til å flytte den daglige administreringen bort fra markedsregulator. Imidlertid ble det i møtet den 20. august understreket at markedsregulator skal forestå markedsreguleringsaktiviteter og opprettholde prinsippet om at markedsregulator har ansvaret i markedsreguleringen. Landbruksdirektoratet mener dette ivaretas ved at markedsregulator har ansvar for å foreslå satser.

Av hensyn til forutsigbarhet ser imidlertid ikke Landbruksdirektoratet det som hensiktsmessig å legge opp til årlig revidering av lista over hvilke varer som er berettiget prisnedskrivningen. I Norturas forslag til satser, signaliseres også iverksettelse av tiltaket prisnedskrivning for spesialmarked for et dyreslag eller produkter av dette. Dersom satsen for alle stykningsdeler settes til kr 0 per kg, så iverksettes ikke ordningen for dette dyreslaget.

Nortura foreslår at vedtak om vareomfang gjøres for to år om gangen. Til dette vil Landbruksdirektoratet si at vedtak i Omsetningsrådet for omsetningsavgift bare kan gjøres gjeldende for et år om gangen. Når omsetningsavgiften finansierer utbetalingene, ser Landbruksdirektoratet det som hensiktsmessig å følge samme rutine for vedtak av satser. Det vil si at satser da må foreslås før 1. juni for å være gjeldende for påfølgende kalenderår. Likeledes er det forvaltningsmessig hensiktsmessig at kravet om uttak fra reguleringslager følger samme tidsløype som omsetningsavgiften. Krav til uttak fra reguleringslager foreslås knyttet seg til samme kalenderår som salget til spesialmarkeder (m/prisnedskrivningstilskudd) foretas. Det er også nødvendig av hensyn til forutsigbarhet for uavhengige aktører som ønsker å delta i ordningen, og som skal prognosere sitt salg innen 1. september, se under, at satsene er vedtatt.

Kravet til uttak fra reguleringslager må spesifiseres nærmere for å være operasjonaliserbart og etterprøvbart. I samtale med Nortura har Landbruksdirektoratet kommet fram til at det kan være hensiktsmessig å gjøre dette i forholdet 1:1, i betydningen 1 tonn ut med stykningsdeler krevet uttak av 1 tonn helslakt fra reguleringslager av samme dyreslag. Men man må også i regelverket ta høyde for at reguleringslageret er tomt for gjeldende vare, til tross for at markedsregulators prognoser tilsa noe annet, og da er det rimelig å ha en bestemmelse som gjør at kravet om uttak fra reguleringslager ikke gjøres gjeldende i slike tilfeller.

For at Omsetningsrådet skal kunne etterprøve at vilkårene er oppfylt, må søknad om tilskudd gjøres etterskuddsvis. Her foreslås det en frist den 15. februar påfølgende kalenderår for å ta høyde for arbeidsbelastningen på økonomiavdelingene ute hos bedriftene i årets første måned. Denne fristen foreslås gjort gjeldende for alle sektorer.

Basert på punktene over, og at man ønsker likest mulig administrering for alle sektorer foreslår Landbruksdirektoratet en årlig rutine for *melk, kjøtt og egg*, som følger:

1. Markedsregulator foreslår for Omsetningsrådet før 1. juni hvert år en prisnedskrivningssats for alle varene i forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder. Satsforslagene må være begrunnet.
2. Omsetningsrådet behandler og vedtar satsene som skal være gyldig fra 1. januar påfølgende år i møtet rundt 20. juni i form av en endringsforskrift.
3. På grunnlag av satsene, kan de uavhengige aktørene som ønsker å delta i ordningen, levere prognoser til Landbruksdirektoratet om forventet salg til spesialmarkeder påfølgende år, frist 1. September
4. Landbruksdirektoratet sammenstiller prognosene, og leverer totalprognosen til markedsregulator
5. Markedsregulator innarbeider prognosene i sitt grunnlag for forslag om omsetningsavgift kommende år. Brukere av ordningen søker Omsetningsrådet om prisnedskrivning en gang per år i etterkant av foretatt eksport. Søknadsfrist 15. februar.
 - a. For kjøtt: Søkeren må dokumentere uttak fra reguleringslager.

6. Omsetningsrådet behandler søknadene.

Omsetningsrådet kan, som for andre saker av ikke prinsipiell karakter, delegere oppgaver til Landbruksdirektoratet. Dette kan rådet ta stilling til på et senere tidspunkt.